

EI RIITÄ!

120 euroa lisää perusturvaan

YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Ei riitä – vaihtoehtoinen Sata-komitean mietintö: 120 euroa lisää perusturvaan

Työmarkkinajärjestöistä lausuntonsa antoivat EK, Akava ja SAK. STTK ilmoitti kirjallisesti, ettei se lausu asiasta.

Elinkeinoelämän Keskusliiton EK:n lausunnossa korostetaan perusturvan ja ansioturvan keskinäistä yhteyttä. Perusturvaan tehtävien parannusten ei pidä kilpailla työntöön kanssa. EK ei pidä työhön kannustamisen näkökulmasta kansalaispalkkaa perusteltuna kuten ei myöskään perusturvan parantamista.

Akava katsoo lausunnossaan, että suomalainen perusturvajärjestelmä on perusteiltaan kunnossa ja korostaa, että työntöön on oltava aina kannattavampaa kuin sosiaaliturvalla olo. Perusturva ja ansioturva muodostavat järjestön mielestä kokonaisuuden ja että on oikeudenmukaista, että verovaroin rahoitettava päivärahaosuus tulee myös ansiopäivärahan saajille.

Akavan tähdentää verovaroin rahoitettavan perusturvan yhteyttä kulloisenkin taloustilanteeseen. Se katsoo, että välillisten verojen korotuspaineet siirtyvät työttömyys- ja sairausajan perusetuuksien korottamiseen. Akava korostaa eri toimenpiteitten merkitystä työkyvyn ylläpitämisessä kuten myös palvelujen merkitystä. Palvelumaksujen ei tule olla lisäämässä verotuksen progressiota. Akava ei ota suoraa kantaa 120 euron korotustarpeeseen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:n lausunnossa korostetaan lakisääteisyys ja kattavuuden merkitystä suomalaisessa sosiaaliturvassa, joka on myös kaikkein köyhimpien etu. Köyhyyden vähentämisessä SAK tähdentää eri toimien samanaikaisuutta. Työttömyys ja sen pitkittyminen on SAK:n mielestä keskeinen köyhyyttä aiheuttava tekijä ja siksi työttömyysturva on parannettava Pohjoismaiselle tasolle.

SAK:n mielestä perusturva ja ansioturva on kehitettävä kokonaisuutena. Myös SAK:n jäsenet tarvitsevat perusturva. Järjestö on esittänyt Sata-komiteassa työmarkkinatuen ja asumistuen korottamista ja tukee niitten korottamista edelleen mutta hallitus priorisoi peruslinjauksia toisin. Perustuloon siirtymistä SAK ei kannata. Se katsoo sen voivan olla työstä ja yhteiskunnasta syrjäyttävä. SAK ilmaisee epäsuorasti tukensa perusturvan parantamiselle viittaamalla Pohjoismaiseen tasoon.

Sekä Akava että SAK oikaisevat lausunnossaan virheellisen käsityksen siitä, että ns. sosiaalitulo olisi romuttanut mahdollisuudet nostaa perusturva. Kumpikin korostavat, että Sata-komitean ajautuessa pattitilanteeseen, valtiovallan puolesta vedottiin työmarkkinajärjestöihin ratkaisun aikaansaamiseksi. Koska komitea oli hallituksen asettama, väite ohittamisesta ei ole perusteltu.

Viranomaistahoista STM, VATT ja THL antoivat vastauksen lausuntopyyntöön. VATT ja THL ilmoittivat kuitenkin, etteivät lausu itse asiasta mitään.

Sosiaali- ja terveysministeriö STM katsoi lausuntomenettelyn liittyvän lainsäädäntövalmisteluun eikä näin ollen katsonut voivansa lausua itse asiasta. Ministeriö kuitenkin piti tärkeänä viranomaisten ja

kansalaisjärjestöjen vuorovaikutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö halusi kuitenkin kiinnittää huomiota Ei riitä- vaihtoehtokomitean taloudellisiin laskelmiin. Laskelmiin vaikuttaa työttömyysaste, joka on nyt korkeampi kuin vuoden 2008 aineiston perustella tehty laskelma. Myös aikuiskoulutustuki ja vuorottelukorvaus ovat sidoksissa peruspäivärahan korotukseen mukaan lukien työllistämistuki, jolloin korotuksen kustannusvaikutukset ovat esitettyä suuremmat.

Lisäksi ministeriö on täsmentänyt perusturvan ja ansioturvan välisiä kustannusvaikutuksia. Kun valtio rahoittaa ansiopäivärahoista peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja suurin osa päivärahoista on alle ns. taitekohdan, valtionosuus nousee enemmän kuin bruttomääräiset päivärahat. Myös Työttömyysvakuutusrahaston osuus rahoituksesta pienenee. Euron korotus nostaa ansiopäivärahaa vain 55 centtiä niitten kohdalla, jotka jäävät taitteen (on 105-kertainen peruspäiväraha) alle. Kun kuitenkin peruspäivärahan suuruuteen sidottu taitekohta nousee, sen yläpuolella olevat päivärahat nousevat peruspäivärahan korotusta enemmän, 177 prosenttisesti.

STM viittaa myös perusturvan riittävyttä arvioivaan työhön, jota se ei ole liittänyt lausuntoonsa.

Arviointityö päättyy johtopäätökseen, ettei perusturva ole riittävällä tasolla. Yksinäisen perusturvalla elävän henkilön vähimmäistoimeentuloturvan pitäisi olla noin 600 euron tasolla ilman asumiskustannuksia.

Puolueista lausuntonsa antoivat Kansallinen Kokoomus, Kristillisdemokraatit, Vihreät, SDP, Vasemmistoliitto ja SKP.

Kokoomuksen lausunnossa korostetaan työnteon kannustimia sekä verotuksen ja etuusjärjestelmien yhteensovitusta. Kokoomus pitää vuoden alusta voimaantullutta aktiivirahaa työllistämistä tukevien palvelujen saajille hyvänä uudistuksena. Puolueen peruslinjaus on, että työ on parasta sosiaaliturvaa työkykyisille ja -ikäisille suomalaisille. Puolue kannattaa maltillista yhteisöverotuksen keventämistä, jotta yrittäjät voisivat käyttää säästyviä varojaan uusien työntekijöiden palkkaamiseen. Myös ansiotuloverotuksen keventämistä puolue perustelee pienipalkkaisen työn kannattavuudella. Kokoomus korostaa myös köyhyyden torjunnassa laadukkaitten palvelusten merkitystä etuuksien korottamisen sijaan.

Puolue pitää ensisijaisena etuuskorotuksia niille, jotka eivät pysty työnteolla parantamaan hyvinvointiaan.

Kristillisdemokraatit tukevat esitystä nostaa perusturvaa. Kristillisdemokraattien mielestä on pidettävä erityisesti huolta niistä, jotka ovat kaikkein heikoimmalla. Puolue viittaa lausunnossaan myös indeksisuojan ulkopuolella olevien etuuden saajien heikkoon asemaan. Kristillisdemokraatit ovat vaihtoehtobudjeteissaan menneen vaalikauden aikana tehneet esityksiä mm. toimeentulotuen parantamisesta.

Vihreät kannattavat perusturvan nostamista. Puolueen lausunnossa pidetään tärkeänä, että perusturvaa voidaan nostaa ilman, että samanaikaisesti nostetaan ansiosidonnaista etuutta. Puolueen mielestä ammattiyhdistysliikkeen piiristä esitetyt väittämät työttömien asettamisesta vastakkain eivät ole perusteltuja. Vihreät pitävät myös vaihtoehtokomiteamietinnössä esitettyä ratkaisumallia, jossa ansiosidonnainen osuus muodostuisi laskennallisesti peruspäivärahasta mutta olisi aina esimerkiksi kymmenen prosenttia suurempi, onnistuneena ja mahdollisuutena päästä eteenpäin perusturvan parantamisessa.

Vihreät listaavat lisäksi lausunnossaan joukon perusturvaa parantavia päätöksiä, joista nykyinen hallitus, aiemmista poiketen, on päättänyt. Puolue kannattaa 500 euron perustuloa.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, SDP on esittänyt ensi vaiheessa 100 euron tasokorotusta perusturvaan. Tavoitteisiin kuuluu myös lapsilisien etuoikeuttaminen toimeentulotuessa, joka auttaisi köyhimpiä lapsiperheitä sekä työmarkkinatuen puolison tuloihin kuuluvan tarveharkinnan poisto. Puolue korostaa palvelujen merkitystä kuten myös perus- ja ansioturvan kokonaisuutta.

SDP tähdentää valtion takaavan perusturvan kaikille työttömille. Ansioturvassa ansio-osa tulee erikseen tämän päälle. Mikäli yhteys puretaan, valtio tukisi puolueen mielestä työttömyyskassaan kuuluvia työttömiä vähemmän kuin muita. Yhteiskunnan tulee kohdella kaikkia työttömiä yhdenvertaisesti eikä ketään pidä SDP:n mielestä rangaista siitä, että hän on vakuuttanut itsensä työttömyyskassaan. Samalla on otettava huomioon, että myös ansiosidonnaisen turvan taso on Suomessa muita pohjoismaita matalampi.

SDP ei kannata perustuloa. SDP lähtee syyperusteisesta sosiaaliturvasta ja sen kehittämisestä sekä silpputyön ongelmien ratkaisemisesta työlainsäädännön keinoin.

Vasemmistoliitto korostaa tulo- ja terveyserojen kaventamista tärkeyttä. Puolue kannattaa perusturvan nostamista ja haluaa perusturvan kokonaisremontin tulevalla vaalikaudella. Työttömyysajan perusturvan, takuueläkkeen, pienimpien sairaus-, isyys-, äitiys- ja vanhempainrahojen, kotihoidon tuen, opintorahan sekä yrittäjien starttiraha tulee korottaa puolueen mielestä 750 euroon kuukaudessa. Yhtenäistetty vähimmäisturva on sidottava ansiotasoindeksiin. Vasemmistoliitto esittää vähimmäisturvan tarveharkinnan ja puolison tulojen vaikutuksen poistamista.

Vasemmistoliitto haluaa myös asumisen tukemiseen parannuksia pienituloisten ihmisten aseman parantamisessa. Puolue pitää valitettavana, etteivät ns. Sata-komitean ehdotukset asumistuen yksinkertaistamisesta ole edenneet. Vasemmistoliitto esittää yleisen asumistuen korottamista ja opiskelijoiden asumislisän ympärivuotisuutta. Myös verotuksen keinoin voidaan tukea perusturvalla elävien ihmisten tilannetta. Puolue esittää verotettavan tulon alarajan nostamista 10 000 vuodessa ja kaikkien tulojen (myös pääomatulojen) saattamista samalle viivalle ja verottamista progressiivisesti.

Suomen Kommunistisen Puolueen, SKP:n lausunnossa tuetaan perusturvan korottamista. Puolue katsoo, että takuueläkkeen toteuttamisenkin jälkeen toimeentulo jää köyhyysrajan alapuolelle. Tästä syystä SKP esittää 900 euron verotonta vähimmäisturvaetuuksien tasoa, joka voidaan aloittaa nostamalla ensivaiheessa etuusia 120 eurolla. Samoin puolue esittää verotettavan tulon alarajaksi 1 100 euron tuloja, minimipalkkaa, joka takaa 1500 euron tulotason normaalityöajasta. Lisäksi puolue esittää monia eri keinoja tasa-arvon edistämiseksi yhteiskunnassa.

Kansalais- ja edunvalvontajärjestöistä Mielenterveystyön keskusliitto tukee 120 euron korotusvaatimusta. Sosiaali- ja terveysturvan Keskusliiton linjauksena puolestaan on, ettei se lausu muitten kansalaisjärjestöjen aloitteista mitään.